

Social-, Børne- og Integrationsministeriet
Kontor for Familieret
J.nr. 2013-1219
bgn

20. december 2013

**Forslag
til**

Lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning

(Udvidelse af borgmestres stedlige vielseskompetence)

§ 1

I lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 1052 af 12. november 2012, som ændret ved § 9 i lov nr. 622 af 12. juni 2013 og § 20 i lov nr. 647 af 12. juni 2013, foretages følgende ændring:

1. I § 18 indsættes som *stk. 3*:

”*Stk. 3.* Borgerlig vielse foretages i kommunen på det sted, som vielsesmyndigheden, jf. stk. 1, 2. pkt., har anvist hertil. Vielsesmyndigheden kan dog tillade, at en vielse foretages et andet sted i Danmark, dog ikke på Færøerne eller i Grønland. Vielsesmyndigheden må kun foretage en vielse i en anden kommune efter forudgående godkendelse fra denne kommune.”

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 2014.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. **Indledning og baggrund**
2. **Lovforslagets formål**
3. **Udvidelse af den borgerlige vielsesmyndigheds stedlige vielseskompetence**
 - 3.1. Gældende ret
 - 3.2. Regeringens overvejelser
 - 3.3. Den foreslåede ordning
4. **Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige**
5. **Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.**
6. **Administrative konsekvenser for borgerne**
7. **Miljømæssige konsekvenser**
8. **Forholdet til EU-retten**
9. **Hørte myndigheder, organisationer m.v.**
10. **Sammenfattende skema**

1. Indledning og baggrund

Det fremgår af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning (ægteskabsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 1052 af 12. november 2012 med senere ændringer, at borgerlige vielser foretages af borgmesteren eller dem, som borgmesteren bemyndiger dertil (medlemmer af kommunalbestyrelsen og ansatte i kommunens administration). Borgmesterens stedlige vielseskompetence er begrænset således, at borgerlige vielser kun kan foretages inden for kommunen. Borgmesteren har således ikke kompetence til at foretage vielser uden for kommunen – f.eks. i en anden kommune eller på havet.

Det har nu vist sig, at der er et behov for at udvide borgmestres stedlige vielseskompetence således, at vielser kan foretages uden for kommunen.

I forbindelse med Folketingets behandling af B 128 fremsat af Venstre den 23. april 2013, har regeringen oplyst, at der vil blive fremsat et lovforslag, der gør det muligt at foretage borgerlige vielser uden for kommunen. Dette lovforslag er således opfølgningen herpå.

2. Lovforslagets formål

Ved borgerlig vielse kan parret, der skal giftes, anmode borgmesteren om, at vielsen foretages et andet sted end på rådhuset – f.eks. i parrets egen have. Borgmesteren er ikke forpligtet hertil, men mange kommuner tilbyder i dag, at vielser kan foretages andre steder i kommunen – eventuelt mod betaling af meromkostningerne derved. Det er imidlertid ikke muligt for borgmesteren at tilbyde, at vielsen kan foretages uden for kommunen – f.eks. på havet eller i en anden kommune. Med dette lovforslag foreslås det, at dette bliver muligt.

3. Udvidelse af den borgerlige vielsesmyndigheds stedlige vielseskompetence

3.1. Gældende ret

Det fremgår af § 18, stk. 1, jf. § 13, i ægteskabsloven, at borgerlig vielse foretages af kommunalbestyrelsens formand. I kommuner med magistratsstyre eller en styreform med delt administrativ ledelse, jf. §§ 64 og 64 a i lov om kommunernes styrelse, kan kommunalbestyrelsen i kommunens styrelsesvedtægt bestemme, at vielser skal foretages af et magistratsmedlem henholdsvis en udvalgsformand. I det følgende anvendes udtrykket borgmesteren som betegnelse for den borgerlige vielsesmyndighed.

Efter lovens § 18, stk. 2, kan borgmesteren bemyndige en eller flere personer til på sit ansvar at foretage vielser. Det fremgår af § 12 i bekendtgørelse nr. 1321 af 27. november 2013 om indgåelse af ægteskab, at bemyndigelse kun kan meddeles til ansatte i kommunens administration eller til medlemmer af kommunalbestyrelsen i kommunen.

Lovens § 18 forstås således, at en borgmester ikke har stedlig kompetence til at foretage vielser uden for sin kommune. Det antages, at dette også gælder, selvom borgmesteren har fået tilladelse til at foretage en vielse i en anden kommune efter aftale med borgmesteren i den anden kommune. Det er således ikke muligt at udvide den stedlige vielseskompetence ved aftale.

Det fremgår af lovens § 21, stk. 1, jf. § 20, stk. 2, at en vielse kun er gyldig, hvis vielsen er foretaget af en myndighed, der efter loven kan foretage vielser, og at parterne ved samtidigt møde på spørgsmål af vielsesmyndigheden erklærer at ville ægte hinanden og derpå af vielsesmyndigheden forkyndes at være ægtefolk. Det følger af bestemmelsen, at et ægteskab kun er gyldigt, hvis vielsen er gyldig.

En ugyldig vielse kan godkendes af social-, børne- og integrationsministeren (Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen), hvis særlige grunde taler herfor, jf. lovens § 21, stk. 2.

Hvis en borgmester overskrider sin stedlige kompetence, kan der opstå tvivl om gyldigheden af ægteskabet. Det er domstolene, der endeligt træffer afgørelse om, hvorvidt parterne er eller ikke er ægtefæller, dvs. tager stilling til gyldigheden af et ægteskab. Domstolene ses ikke at have taget stilling til gyldigheden af en vielse, hvor en borgmester har foretaget en vielse uden for sin egen kommune.

Da et ægteskab har en række væsentlige retsvirkninger, bl.a. fælles forsørgelsespligt og indbyrdes arveret, og således har stor betydning for ægtefællerne, bør der af hensyn til borgernes retssikkerhed ikke være tvivl om gyldigheden af et ægteskab.

Det er derfor i § 15 i bekendtgørelse om indgåelse af ægteskab bestemt, at en vielse skal foretages på det sted i kommunen, som kommunen har anvist hertil. Vielsesmyndigheden kan dog tillade, at vielsen foretages et andet sted end det anviste, dog ikke uden for kommunen.

Ifølge § 22 i bekendtgørelse om indgåelse af ægteskab foretages vielsen uden udgift for parterne. Tillades vielse foretaget på et andet sted end normalt, jf. bekendtgørelsens § 15, kan det dog kræves, at parterne betaler udgifterne i forbindelse hermed. Vielsesmyndigheden kan bestemme, at der skal indbetales et beløb til sikkerhed for betalingen.

Det fremgår af § 17 i ægteskabsloven, at kirkelig vielse inden for folkekirken foretages af folkekirkens præster. Ministeren for ligestilling og kirke fastsætter regler om, hvilke præster i folkekirken, der kan foretage vielser, og i hvilke tilfælde de har pligt hertil.

Ministeren for ligestilling og kirke har i § 4 i bekendtgørelse nr. 547 af 15. december 1969 om vielse inden for folkekirken fastsat, at følgende præster i folkekirken kan foretage vielser på eget ansvar:

- 1) Sognepræster, residerende kapellaner, andenpræster, kaldskapellaner og faste hjælpepræster,
- 2) valgmenighedspræster,
- 3) præster, der er ansat til betjening af særlige menigheder, samt præster ved stiftelser, klostre, hospitaler, sygehuse og fængsler,
- 4) præster, der er konstitueret i en af de under nr. 1-3 nævnte stillinger,
- 5) midlertidige hjælpepræster.

Præster, der kan foretage vielse på eget ansvar, kan bemyndige en i folkekirken præsteviet person til på deres ansvar at foretage en vielse, forudsat at den pågældende ikke er udtrådt af folkekirken eller er afskediget af grunde, der gør ham uværdig til at beklæde præsteembede.

Det fremgår af § 3 i bekendtgørelse om vielse inden for folkekirken, at en vielse foretages i kirken. Biskoppen kan dog, når særlige grunde taler derfor, tillade, at vielsen foretages i brudens hjem eller et andet sted, hvis parterne og præsten er enige herom.

Selvom en præst således som udgangspunkt skal foretage vielsen i kirken, antages det, at præster har stedlig kompetence til at foretage vielser i hele landet. Hvis en præst foretager en vielse uden for sit eget sogn, medfører dette ikke, at der af den grund kan opstå tvivl om vielsens gyldighed.

3.2. Regeringens overvejelser

En borgerlig vielse foretages normalt på rådhuset i kommunen. Mange borgere ønsker imidlertid at blive gift et sted, der har en særlig betydning for dem. Mange kommuner tilbyder, at parterne (eventuelt mod betaling af meromkostningerne herved) kan blive gift et andet sted i kommunen end på rådhuset. I nogle situationer ønsker borgerne imidlertid at blive gift uden for kommunen – enten uden for kommuneinddelingen (på havet) eller i en anden kommune.

En borgmesters vielseskompetence er i dag begrænset således, at borgmesteren kun kan foretage vielser i sin egen kommune. Der kan således opstå tvivl om gyldigheden af en borgerlig vielse, hvis vielsesmyndigheden i kommunen foretager en vielse uden for kommunen. Præster i folkekirken har derimod stedlig kompetence til at foretage vielser i hele landet. Dette er ikke hensigtsmæssigt.

Henset til udviklingen på vielsesområdet, herunder mange borgeres ønske om at blive gift et andet sted end på rådhuset, herunder også uden for kommunen, og at præster i folkekirken kan foretage vielser i hele landet, synes det ikke længere tidssvarende at begrænse borgmestrenes stedlige vielseskompetence. Det bør af hensyn til borgerne være muligt for en borgmester at foretage vielser uden for kommunen f.eks. på havet eller i en anden kommune.

3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at borgmestre fremover skal kunne foretage vielser uden for kommunen – både uden for kommuneinddelingen (f.eks. på havet) eller i en anden kommune.

Af hensyn til kommunernes selvbestemmelsesret foreslås det dog, at borgmesteren og den øvrige borgerlige vielsesmyndighed i kommunen kun må foretage en vielse i en anden kommune, efter forudgående godkendelse fra den pågældende anden kommune. Der er dog alene tale om en ordensforskrift. Manglende godkendelse medfører således ikke, at vielsen af den grund er ugyldig.

Forslaget medfører ikke, at en borgmester kan foretage vielser uden for Danmark. Da ægteskabsloven ikke gælder for Færøerne og Grønland, kan en borgmester i Danmark heller ikke foretage vielser i disse dele af riget.

Det bemærkes, at borgerne ikke med forslaget får en ret til at kræve, at vielsen skal foretages et andet sted end på rådhuset. Det er fortsat borgmesteren, der beslutter, om vielsen kan foretages et andet sted, og det vil fortsat være muligt at kræve, at parterne betale meromkostningerne ved, at vielsen foretages et andet sted i eller uden for kommunen.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for kommuner og regioner. Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske og administrative konsekvenser for staten.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Parter, der skal giftes, vil fremover få mulighed for at anmode borgmesteren om, at vielsen foretages uden for kommunen.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Forslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder, organisationer m.v.

Et udkast til lovforslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Danske Advokater, Danske Familieadvokater, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Kommunernes Landsforening, Rigsombudsmanden på Færøerne og Rigsombudsmanden i Grønland.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for det offentlige	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Par, der skal giftes, vil fremover få mulighed for at anmode borgmesteren om, at vielsen foretages uden for kommunen.	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det fremgår af § 18, jf. § 13, i ægteskabsloven, at borgerlig vielse foretages af borgmesteren. Borgmesteren kan efter § 18 bemyndige en eller flere personer til på sit ansvar at foretage vielse. Det fremgår af § 12 i bekendtgørelse nr. 1321 af 27. november 2013 om indgåelse af ægteskab, at bemyndigelse kun kan meddeles til ansatte i kommunens administration eller til medlemmer af kommunalbestyrelsen i kommunen.

Lovens § 18 forstås således, at en borgmester ikke har stedlig kompetence til at foretage vielser uden for sin kommune. Det antages, at dette også gælder, selvom borgmesteren har fået tilladelse til at foretage en vielse i en anden kommune efter aftale med borgmesteren i den anden kommune. Det er således ikke muligt at udvide den stedlige vielseskompetence ved aftale.

Det fremgår af lovens § 21, stk. 1, jf. § 20, stk. 2, at en vielse kun er gyldig, hvis vielsen er foretaget af en myndighed, der efter loven kan foretage vielser, og at parterne ved samtidigt møde på spørgsmål af vielsesmyndigheden erklærer at ville ægte hinanden og derpå af vielsesmyndigheden forkyndes at være ægtefolk. Det følger af bestemmelsen, at et ægteskab kun er gyldigt, hvis vielsen er gyldig. En ugyldig vielse kan godkendes af social-, børne- og integrationsministeren (Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen), hvis særlige grunde taler herfor, jf. lovens § 21, stk. 2.

Hvis en borgmester overskrider sin stedlige kompetence, kan der opstå tvivl om gyldigheden af ægteskabet. Det er domstolene, der endeligt træffer afgørelse om, hvorvidt parterne er eller ikke er ægtefæller, dvs. tager stilling til gyldigheden af et ægteskab. Domstolene ses ikke at have taget stilling til gyldigheden af en vielse, hvor en borgmester har foretaget en vielse uden for sin egen kommune.

Da et ægteskab har en række væsentlige retsvirkninger, bl.a. fælles forsørgelsespligt og indbyrdes arveret, og således har stor betydning for ægtefællerne, bør der af hensyn til borgernes retssikkerhed ikke være tvivl om gyldigheden af et ægteskab.

Det er derfor i § 15 i bekendtgørelse om indgåelse af ægteskab bestemt, at en vielse skal foretages på det sted i kommunen, som kommunen har anvist hertil. Vielsesmyndigheden kan dog tillade, at vielsen foretages et andet sted end det anviste, dog ikke uden for kommunen.

Ifølge § 22 i bekendtgørelse om indgåelse af ægteskab foretages vielsen uden udgift for parterne. Tillades vielse foretaget på et andet sted end normalt, jf. bekendtgørelsens § 15, kan det dog kræves, at parterne betaler udgifterne i forbindelse hermed. Vielsesmyndigheden kan bestemme, at der skal indbetales et beløb til sikkerhed for betalingen.

Det foreslås i § 1, at borgmestere fremover skal kunne foretage vielser uden for kommunen – både uden for kommuneinddelingen (f.eks. på havet) eller i en anden kommune.

Af hensyn til kommunernes selvbestemmelsesret foreslås det dog, at borgmesteren og den øvrige borgerlige vielsemyndighed i kommunen kun må foretage en vielse i en anden kommune, efter forudgående godkendelse fra den pågældende anden kommune.

En kommunes godkendelse af, at en anden kommune foretager en vielse i kommunen, vil kunne gives fra sag til sag. Kommunen kan imidlertid også vælge generelt at godkende, at en eller flere kommuner (eventuelt alle kommuner) må foretage vielser i kommunen. Hvis en kommune ikke ønsker, at andre kommuner foretager vielser i kommunen, kan kommunen afslå at godkende dette fra sag til sag, eller kommunen kan eventuelt generelt meddele til alle landets kommuner, at kommunen ikke vil godkende, at andre kommuner foretager vielser i kommunen.

Forslaget vil ikke medføre, at en borgmester kan foretage vielser uden for Danmark. Da ægteskabsloven ikke gælder for Færøerne og Grønland, kan en borgmester i Danmark heller ikke foretage vielser i disse dele af riget.

Det bemærkes, at borgerne ikke med forslaget får en ret til at kræve, at vielsen skal foretages et andet sted end på rådhuset. Det er fortsat borgmesteren, der beslutter, om vielsen kan foretages et andet sted, og det vil fortsat være muligt at kræve, at parterne betale meromkostningerne ved, at vielsen foretages et andet sted i eller uden for kommunen.

Endvidere bemærkes, at hvis en borgmester foretager en vielse i en anden kommune end sin egen, og man f.eks. har glemt at få en godkendelse hertil fra den anden kommune, medfører dette ikke, at vielsen (og dermed ægteskabet) er ugyldig. Dette skyldes, at der alene er tale om en ordensforskrift

Til § 2

Det foreslås i § 2, at loven træder i kraft den 1. juli 2014.

Da der ikke foreslås særlige overgangsbestemmelser, vil udvidelsen af borgmestres stedlige vielseskompetence også finde anvendelse på viessager, der verserer på tidspunktet for lovens ikrafttræden.

Til § 3

Bestemmelsen i § 3 vedrører lovens territoriale område. Det foreslås, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland. Det foreslås dog samtidig, at loven ved kongelig anordning helt eller delvist kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Lov om ægteskabs indgåelse og opløsning er sat i kraft for Grønland, jf. anordning nr. 307 af 14. maj 1993 om ikrafttræden for Grønland af lov om ægteskabets indgåelse og opløsning med senere ændringer. Loven er også sat i kraft for Færøerne, jf. anordning nr. 37 af 22. januar 2002 om ikrafttræden for Færøerne af lov om ægteskabets indgåelse og opløsning.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 1052 af 12. november 2012, som ændret ved § 9 i lov nr. 622 af 12. juni 2013 og § 20 i lov nr. 647 af 12. juni 2013, foretages følgende ændring:

1. I § 18 indsættes som *stk. 3*:

”*Stk. 3.* Borgerlig vielse foretages i kommunen på det sted, som vielsesmyndigheden, jf. stk. 1, 2. pkt., har anvist hertil. Vielsesmyndigheden kan dog tillade, at en vielse foretages et andet sted i Danmark, dog ikke på Færøerne eller i Grønland. Vielsesmyndigheden må kun foretage en vielse i en anden kommune efter forudgående godkendelse fra denne kommune.”

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 2014.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

§ 18. Adgang til at blive borgerlig viet står åben for alle. Vielsen foretages af de myndigheder, der er nævnt i § 13, stk. 1.

Stk. 2. Den myndighed, der foretager prøvelsen af ægteskabsbetingelserne, kan bemyndige en eller flere personer til på sit ansvar at foretage vielse.